

Asia: VN/11304/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Helsinkimissio ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnokseen hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta. Helsinkimissio ry keskittyy lausunnossaan tuloverolain lahjoitusvähennykseen.

Verovähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukon laajentaminen:

Pidämme lahjoitusten saajajoukon laajentamista lähtökohtaisesti myönteisenä ja kannatettavana kehityssuuntana. On kuitenkin tarpeen tuoda esiin eräitä huolia ja tarkennustarpeita, jotka liittyvät ehdotuksen nykyiseen muotoon.

Vaikka ehdotettu uudistus saattaa edistää kansalaisjärjestöjen vetovoimaisuutta yksityisten lahjoittajien keskuudessa, on syytä huomioida, että lahjoitusvähennykseen liittyvää taloudellista etua voidaan tulkita julkiseksi tueksi. Mikäli lahjoitusvähennystä käsitellään osana järjestöjen saamaa julkista tukea, tällä ei tulisi olla vaikutuksia julkisten avustusten kokonaismäärään eikä järjestöjen yhdenvertaiseen kohteluun julkisen rahoituksen kohdentamisessa.

Erityisesti on syytä kiinnittää huomiota siihen, miten Verohallinnon nimeämiskriteerit määritellään. On olemassa riski, että verovähennysoikeuden ulkopuolelle jäisivät useat paikalliset toimijat, jotka tekevät laadukasta nuorisotyötä, mutta eivät täytä kaikkia nuorisolain edellyttämiä kriteereitä.

Tuloverolain lahjoitusvähennystä koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukkoa laajennettaisiin. Yhdistysten ja säätiöiden osalta vähennyskelpoisia olisivat jatkossa rahalahjoitukset, jotka on tehty tiedettä, taidetta, suomalaisen kulttuuriperinnön säilyttämistä, nuorisotyötä tai -toimintaa, liikuntaa, urheilua tai lasten asemaa tukevaan tai edistävään tarkoitukseen Verohallinnon nimeämälle yhdistykselle tai säätiölle.

Uudistus ehdotetussa muodossaan hankaloittaa monialajärjestöjen toimintaa. Monialajärjestöt, joiden kohderyhmät kattavat eri-ikäisiä, eri elämänvaiheissa olevia ihmisiä, eivät ole tasa-arvoisessa asemassa muiden järjestöjen kanssa. On tärkeää, että lahjoituksia voidaan käyttää siellä, missä tarve on suurin, jolloin kohdennetut lahjoitukset eivät takaa resurssien allokontia tarvelähtöisesti. Kaikki hallinnollinen työ ja raportointi tekee järjestöjen perustehtävään keskittymisen tehokkaasti vaikeaksi.

Lahjoitusvähennyksen laajennus sulkee ulkopuolelle tärkeitä toimijoita sekä kohderyhmiä. Ikääntyvien ihmisten osuus väestöstä kasvaa ja avun sekä tuen tarve tässä kohderyhmässä lisääntyy. On huolestuttavaa, että seniori- ja vanhustyö on rajattu lahjoitusvähennyksen ulkopuolelle, vaikka kyseessä on merkittävä ja kasvava yhteiskunnallinen tarvealue.

Tutkimusten mukaan matalan kynnyksen tuki vahvistaa ikääntyvien ihmisten toimintakykyä, osallisuutta ja resilienssiä. Ennaltaehkäisevällä tuella voidaan edistää hyvinvointia ja samalla vähentää julkisen sektorin sosiaali- ja terveystukien menoja. Tästä näkökulmasta katsottuna olisi perusteltua sisällyttää myös ikääntyneiden asemaa ja hyvinvointia edistävä toiminta verovähennuskelpoisten lahjoitusten piiriin.

Verovähennuskelpoisuuden ilmoitusvelvollisuus – huomioita hallinnollisesta vaikutuksesta

Lakiesitysluonnoksen perusteella on arvioitavissa, että ehdotettu uudistus lisää merkittävästi yhdistysten ja säätiöiden hallinnollista taakkaa. Vähennuskelpoisuuden edellytyksenä olevat Verohallinnon nimeämismenettelyt sekä vaadittavat vuosi-ilmoitukset edellyttävät järjestöiltä uusia prosesseja, tietojärjestelmämuutoksia ja hallinnollista resursointia. Tässä yhteydessä on tärkeää huomioida, että Poliisihallitus valvoo jo nyt kaikkea Suomessa rahankeräysluvan nojalla tapahtuvaa rahankeräämistä ja luvanhaltijoita sekä kerää näiltä rahankeräyslain 12 §:n mukaiset vuosi-ilmoitukset.

Katsomme, että ehdotetun mallin sijaan verovähennykseen liittyvä ilmoitusvastuu tulisi ensisijaisesti kohdistaa lahjoittajaan. Lahjoittaja voisi itse ilmoittaa lahjoituksensa verotuksessa ja saada tarvittavat tositteet lahjoituksen saajalta. Tämä menettely keventäisi järjestöille kohdistuvaa hallinnollista kuormaa sekä tietoturvariskiä. Ehdotetun lakiesitysluonnoksen mukaan lahjoituksen saaneen yhteisön tulee tunnistaa ja yksilöidä lahjoittaja, mikä käytännössä estää anonyymit lahjoitukset silloin, kun lahjoittaja haluaa hyödyntää verovähennysoikeutta. Mikäli ilmoitusvastuu siirrettäisiin lahjoittajalle, mahdollistettaisiin jatkossa lahjoitukset ei täysin anonyymeinä, mutta ainakin ilman henkilötunnusten antamista.

Esitysluonnoksessa todetaan, että luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien kohdalla lahjansaajan tiedot vuosi-ilmoitusta varten on annettava lahjoituksen yhteydessä. Henkilötietojen kerääminen tulee todennäköisesti vähentämään lahjoitushalukkuutta ja on myös vaikea toteuttaa tiettyjen lahjoitusmuotojen kohdalla. Lisäksi esimerkiksi kuukausilahjoittajien kohdalla ei kuukausittainen tukisummakaan kerro, tuleeko vähennuskelpoisuuden alaraja täyttymään, koska lahjoittaminen on vapaaehtoista ja lahjoittaja saattaa jättää tukensa joidenkin kuukausien osalta maksamatta. Yksilöintitietojen kerääminen jälkikäteen esimerkiksi loppuvuodesta eikä lahjoitusten yhteydessä, ja vain verovähennysoikeuteen oikeuttavien lahjoitusten osalta, voisi helpottaa näitä haasteita.

Lisäksi haluamme korostaa, että esityksen aikataulu vaikuttaa olevan liian tiukka suhteessa niihin toimenpiteisiin, joita järjestöiltä edellytetään uudistuksen voimaantulon yhteydessä. Uudistukseen

liittyvät nimeämismenettelyt, järjestelmien kehittäminen sekä viestintä edellyttävät riittävää valmistelu-aikaa.

Esitämme, että uudistuksen käyttöönotossa sovelletaan vaiheittaista siirtymää. Ensimmäisessä vaiheessa verovähennysoikeus voitaisiin ottaa käyttöön yhteisöjen lahjoitusten osalta, jolloin vaikutuksia järjestöihin olisi mahdollista arvioida ja toimintamalleja kehittää ennen laajempaa käyttöönottoa.

Yhteenveto

Esitämme, että:

1. Lahjoitusvähennykseen oikeuttavien lahjoitusten saajajoukko laajennettaisiin kaikkiin yhdistyksiin ja säätiöihin, joilla on rahankeräyslain mukainen rahankeräyslupa. Tämän myötä myös monialajärjestöt sisällytetään verovähennyskelpoisuuden piiriin siten, että lahjoituksia voidaan kohdistaa yleishyödylliseen toimintaan tarvelähtöisesti ilman tiukkaa temaattista rajausta.
2. Verovähennyksiä tulee käsitellä siten, että ne eivät vaaranna muita julkisia rahoituksia.
3. Ilmoitusvastuu siirretään lahjoittajalle, jolloin lahjoittaja voi halutessaan hyödyntää verovähennysoikeutta järjestön antaman tositteen perusteella.
4. Uudistuksen voimaantuloaikataulua tarkennetaan ja valmistelulle varataan riittävä siirtymäaika. Esitämme vaiheittaista toimeenpanoa, jossa verovähennysoikeus otetaan aluksi käyttöön yhteisöjen tekemien lahjoitusten osalta, ennen luonnollisiin henkilöihin ulottuvaa laajennusta.
5. Lisäksi esitämme, että Verohallinnon nimeämiskriteerit perustuvat toiminnan sisällöllisiin tavoitteisiin ja yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen. Kriteerien ei tule perustua pelkästään viralliseen statukseen, esimerkiksi nuorisojärjestöstatukseen.

Frösén Niina
Helsinkimissio ry